

نکاتی درباره طراحی فونت

ب ج ص ی

نوشته فرهاد عابدینی

نکاتی درباره طراحی فونت

اگر طراح حرفه‌ای فونت هستید شاید این مقاله زیاد به کارتان نیاید ، گرچه خواندنش هم ضرری ندارد ، ولی اگر هنوز رسماً فونتی طراحی نکرده‌اید ، حتماً پیشنهاد می‌شود آن را بخوانید. این روزها هرکسی که کمی حوصله و خلاقیت به خرج دهد می‌تواند فونت‌های زیبایی بسازد.

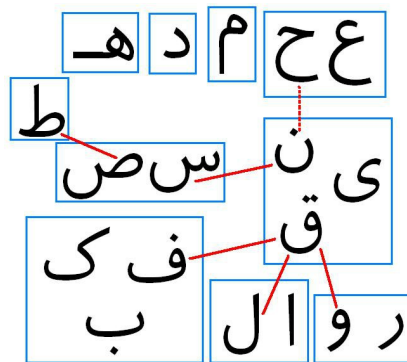
بدیهی‌ترین گروهبندی حروف فارسی به شکل زیر است :

آ - ب پ ت ث - ج چ ح خ - د ذ - ر ز ژ - س ش - ص ض - ط ظ - ع غ - ف ق - ک
گ - ل م ن و ه ی

بنابراین می‌توان این گروهها را بدون در نظر گرفتن نقطه و سرکش به شکل ساده‌تر زیر نوشت :

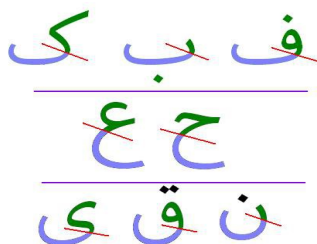
ا - ب - ح - د - ر - س - ص - ط - ع - ف - ق - ک - ل - م - ن - و - ه - ی

و البته می‌توانیم این روند را ادامه دهیم ، و حروفی مانند «ص» و «ط» را در یک گروه و «ب» و «ک» را در یک گروه و غیره قرار دهیم . این روش نمودار زیر را به ما می‌دهد، حروفی که خویشاوند یکدیگر محسوب می‌شوند در یک کادر به هم مربوط شده اند :

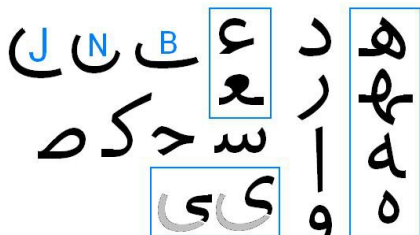

مستطیل‌ها هم خانواده‌ها را نشان می‌دهند ، در عین حال حروف غیر هم خانواده نیز شباهتهایی دارند. خطوط قرمز این وابستگی‌ها را نمایش می‌دهند. خط چین بین «ح» و «ن» نشانگر این است که کمانهای این دو گروه نه کاملاً جدا هستند و نه کاملاً یکسان.

بنابراین باز هم می‌توان این نمودار را خلاصه تر کرد و حتی خود حروف را نیز به نمادهای کوچکتری شکست و برای هر کدام یک «سر» و یک «بدنه» تعریف کنیم ، به شکل زیر:

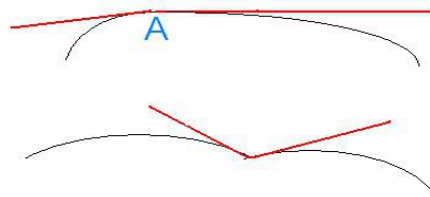
در نتیجه «زیرنماد» هایی زیر به دست می‌آیند ، درواقع همان اشکالی که در دبستان پیش از یادگیری الفبا تمرین می‌کردیم!

با داشتن این مجموعه کار ما سریعتر ، دقیقتر و زیباتر خواهد شد. کافیست هر یک از این زیرنمادها را ابتدا بر روی کاغذ طراحی کنیم و سپس با پیوستن آنها در کامپیوتر حروف را بسازیم . مثلاً ترکیب «سر» ع و نماد J حرف «ع» آخر را به دست می‌دهند و با پیوستن همین J با سر ج حرف «ج» آخر را خواهیم داشت. نماد B برای بدنه های «ب» «ک» و «ف» به کار می‌رود و نماد N برای بدنه های «ن» «ق» «س» «ص» و «ل» . بقیه نمادها نیز واضح هستند.

و اما نکته‌ای درباره شکل حروف با کمک منحنی های بزیه Bezier. اگر نگاهی به هندسه دبیرستان داشته باشید خواهید دید که بر یک منحنی در هر نقطه می‌توان یک «مماس» رسم کرد. این مماسها در نرم افزارهای طراحی فونت کارکنترل و تغییر شکل منحنی را برعهده دارند. اگر می‌خواهید شکل حروف پاکیزه و منظم باشند ، باید از ایجاد برآمدگیهای ناموزون جلوگیری کنید. دو منحنی زیر را با هم مقایسه کنید. اولی از دو منحنی دیگر تشکیل شده که چون مماسها تقریباً در یک راستا هستند به شکل یک منحنی دیده می‌شوند، درحالیکه در منحنی پایینی با هم زاویه دارند و شکل را ناهموار

نمایش می دهند.

مثالی که بد نیست در این باره گفته شود ، نشستن هواپیما روی باند یا ساده‌تر از آن ، پارک کردن اتومبیل است. منحنی مسیر هواپیما یا اتومبیل نباید با باند یا کناره خیابان زاویه ای نادرست بسازند.

نکته دیگر درباره منحنی ها ، این است که «نقاط عطف» را باید تا حد امکان کمتر تعریف کرد . اگر می‌بینید نقطه‌ای بین دو نقطه دیگر زائد به نظر می‌رسد و با حذف آن شکل اصلی زیاد تغییر نمی‌کند باید آن را بردارید. نقاط کمتر باعث سرعت بیشتر در نمایش فونت می شوند. گرچه با سرعت های روزافزون کامپیوترها شاید این موضوع کم اهمیت به نظر آید ، ولی برای فونتهای پیچیده‌تر و برای متون چندصد صفحه‌ای و ویرایش چندباره آن می‌تواند قابل ملاحظه باشد.

نرم افزاری که انتخاب می‌کنید در طراحی و تمیز بودن نتیجه و نیز سرعت کار بسیار تأثیر دارد. مطمئن شوید نرم افزارتان ابزارهای مهم را حتماً داشته باشد ، تا برای کارهای ساده‌ای مانند Copy / Paste کردن یا آینه کردن و غیره دچار مشکل نشوید. این روزها تقریباً همه با نرم‌افزار FontCreator کار می‌کنند . که می‌توانید تصویر فونت خود را که روی کاغذ طراحی کرده‌اید به درون آن اسکن کنید . البته قطعاً پیشنهاد می‌شود وکتور فونت خود را با نرم افزارهای دیگر مانند Illustrator و غیره بسازید و آن را به درون FontCreator ایمپورت کنید. بدین ترتیب کار شما سریعتر و تمیزتر خواهد شد. نرم‌افزار پیشنهادی دیگر می‌تواند TypeLight باشد.

نقطه های حروف را آخر اضافه کنید. به یاد داشته باشید همه نقطه ها (تک نقطه ، دو نقطه و سه نقطه) باید هم اندازه باشند. گو اینکه شاید در بعضی فونتهای پیچیده برای برخی حروف مثلاً «چ» دچار مشکل شوید و بخواهید اندازه را کمی تغییر دهید.

شاید لازم به گفتن نباشد که اتصال چپ و راست حروف را حتماً باید دقیق طراحی کنید . مثلاً اتصال «ب» به «ا» . به این معنی که تمام اتصالات حتماً در یک سطح باشند.

برای حروفی که درونشان دایره هست مثل «و» ، «ه» و غیره ، جهت دایره درونی باید مخالف جهت دایره بیرونی باشد تا نمایش آن درست دیده شود.

بعد از اتمام حروف اصلی ، نمادهای فرعی دیگر مانند اعداد ، گروه همزه دارها ، تنوین ها ، نقطه و کاما و ستاره و غیره را نیز فراموش نکنید!

توجه داشته باشید که فونتها را از جهتی می‌توان به دو گروه تقسیم کرد : عنوانی ها و متنی ها. عنوانی ها آنهایی هستند که برای عنوانهای کوتاه متون یا پوسترها مناسب باشند ، اما برای متن های طولانی خوانایی ندارند. و متنی برعکس ، آنهایی که برای طراحی و گرافیک ممکن است بیش از حد ساده و بی پیرایه و بیروح باشند ، اما در متونی مثل کتابها و مقاله ها خوانایی بالایی دارند و چشم خواننده را خسته نمی کنند. از ابتدای طراحی تصمیم بگیرید که فونت شما قرار است برای چه منظوری ساخته شود.

درباره حروف لاتین ، طراحی آنها ساده‌تر از فارسی است ، مگر آنکه بخواهید فونتهای مافوق هنری داشته باشید ! از همه حروف سخت تر ، حرف S است که باید در حقیقت سه منحنی را با زاویه معقولی به هم پیوند دهید.

در هر حال یکی از متداولترین گروه بندی ها برای حروف کوچک و بزرگ به شرح زیر است:

OQCG LHITFE ijft kl hmnur y
BD S K UJ bdpqg s vwxyz
P R a oce
VW XYA MN

امیدوارم در طراحی فونتهای خود با اشتیاق و موفق باشید !